

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022

Temeiul realizării misiunii de audit

- **Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017.**
- **Programele activității de audit pentru anii 2022 și 2023 aprobate prin:**

Hotărârea Curții de Conturi nr.75 din 28.12.2021
„Privind aprobarea Programului activității de
audit a Curții de Conturi pe anul 2022”

Hotărârea Curții de Conturi nr.65 din 22.12.2022
„Privind aprobarea Programului activității de
audit a Curții de Conturi pe anul 2023”

Scopul misiunii de audit:

Oferirea unei **asigurări rezonabile** cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 nu conține denaturări semnificative, cauzate de fraudă sau eroare, cu emiterea unei opinii.

COMPONENȚA RAPORTULUI GUVERNULUI

Formularul nr.1 CNAS

Raport privind executarea indicatorilor generali ai bugetului asigurărilor sociale de stat

Formularul nr.2 CNAS

Raport privind executarea subprogramelor de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat

Formularul nr.4 CNAS

Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat

Formularul nr.4.1 CNASc

Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli și active nefinanciare

Formularul nr.4.2 CNAS

Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de venituri

Descrierea narativă

Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat

COLECTAREA PROBELOR

Casa Națională de Asigurări Sociale

administrarea și gestionarea BASS

Serviciul Fiscal de Stat

colectarea contribuțiilor, controlul calculării și virării lor

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

monitorizarea și analiza executării BASS, elaborarea politicilor în domeniul asigurărilor sociale

Ministerul Finanțelor

elaborarea și aprobarea normelor metodologice de raportare BASS

Ministerul Sănătății

recepționarea și transmiterea automatizată a datelor din certificatele de concediu medical;

Ministerul Justiției

înregistrează și ține evidența liber-profesioniștilor ce practică activitatea în sectorul justiției

**Agenția Servicii Publice
Inspeția Socială
Agenția Națională pentru
Ocuparea Forței de Muncă
Inspectoratul de Stat al Muncii
Instituțiile medico-sanitare
publice**

- transmiterea datelor despre beneficiari din Registrul de Stat al populației către CNAS prin intermediul M-Conect;
- inspectarea modului de aplicare a normelor legale la acordarea ajutorului social;
- aplicarea prevederilor actelor normative din domeniul muncii;
- acordarea dreptului la ajutor de șomaj;
- eliberarea certificatelor medicale și introducerea în Portalul certificatelor de concediu medical;

RESPONSABILITĂȚILE PĂRȚILOR IMPLICATE

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Monitorizează
și analizează
executarea
BASS

Ministerul Finanțelor

Elaborează și
aprobă norme
metodologice

Serviciul Fiscal de Stat

Colectarea
contribuțiilor
de asigurări
sociale de stat
obligatorii

CNAS

Administrează și
gestionează
BASS, cu
întocmirea
rapoartelor

OPINIA DE AUDIT

Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil.

SEMNIȚICAȚIA BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

Semnificația cantitativă

Elementele raportului-
totalitatea veniturilor,
cheltuielilor
și a surselor de finanțare BASS

Semnificația calitativă

Veniturile cetățenilor -
dreptul la protecție socială
în cazurile de bătrânețe,
șomaj, boală, invaliditate,
de pierdere a întreținătorului
prin plăți sociale

AU FOST SUPUSE AUDITĂRII:

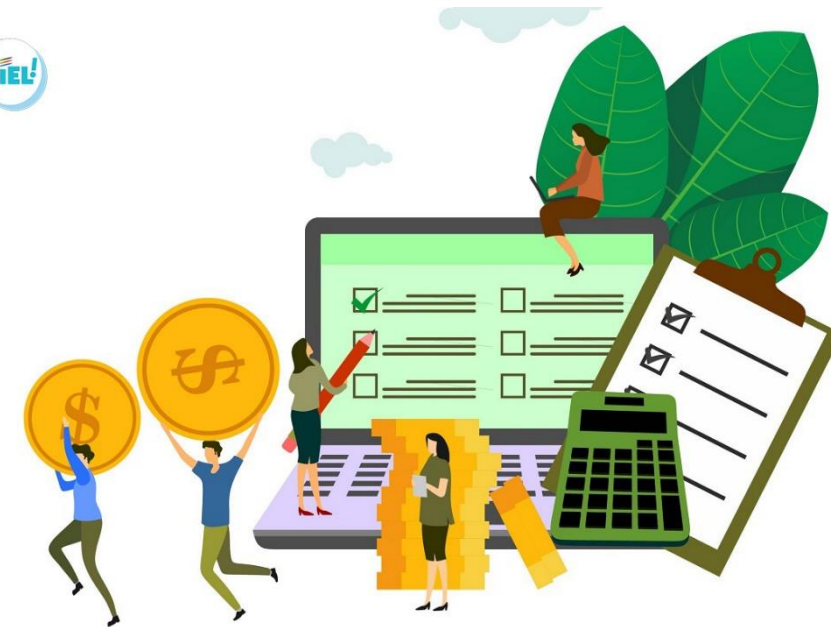

Denumirea indicatorilor	Executat (mil. lei)	Ponderea în totalul veniturilor (%)
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	18335,6	54,2
Transferuri curente primite cu destinație specială între BS și BASS	10359,9	30,7
Transferuri curente primite cu destinație generală între BS și BASS	4434,1	13,1

AU FOST SUPUSE AUDITĂRII:

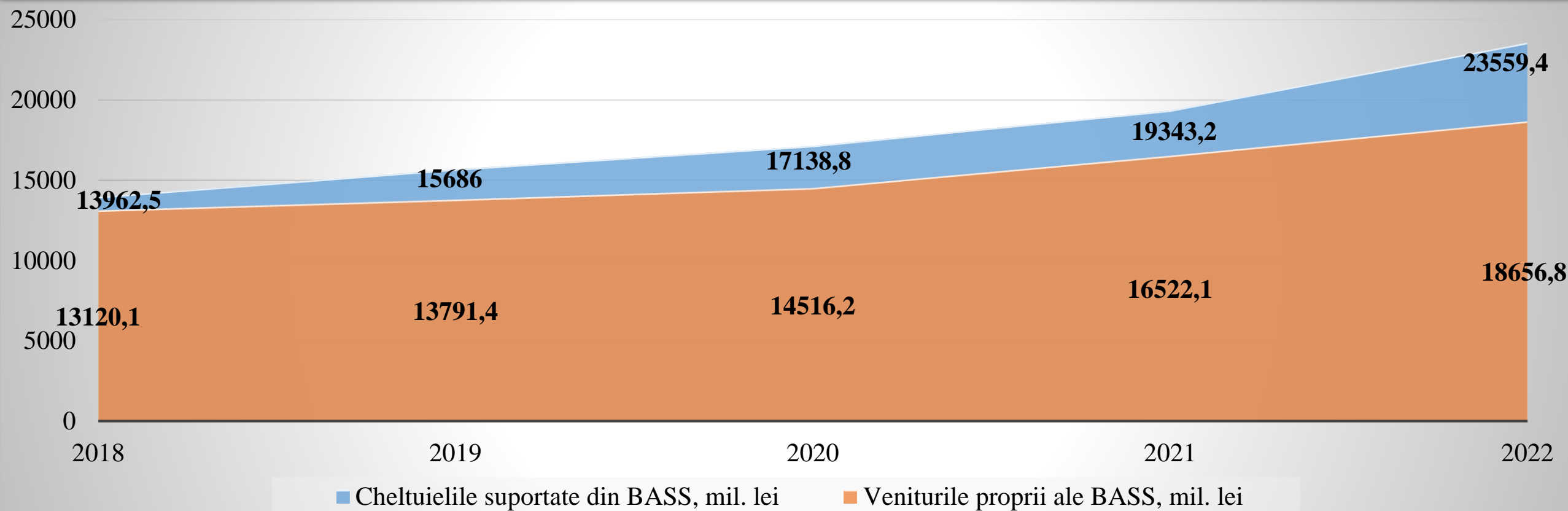
CHELTUIELI

**33 745,3
mil. lei**

Denumirea	Executat (mil. lei)	Pondere (%)
Cheltuieli	33 745,3	100
Prestații sociale	33 294,2	98,7
Bunuri și servicii	243,3	0,7
Cheltuieli de personal	185,7	0,6
Alte cheltuieli	5,0	0,01

Ritmul creșterii cheltuielilor BASS a depășit ritmul creșterii veniturilor proprii cu 26,5 % în ultimii cinci ani

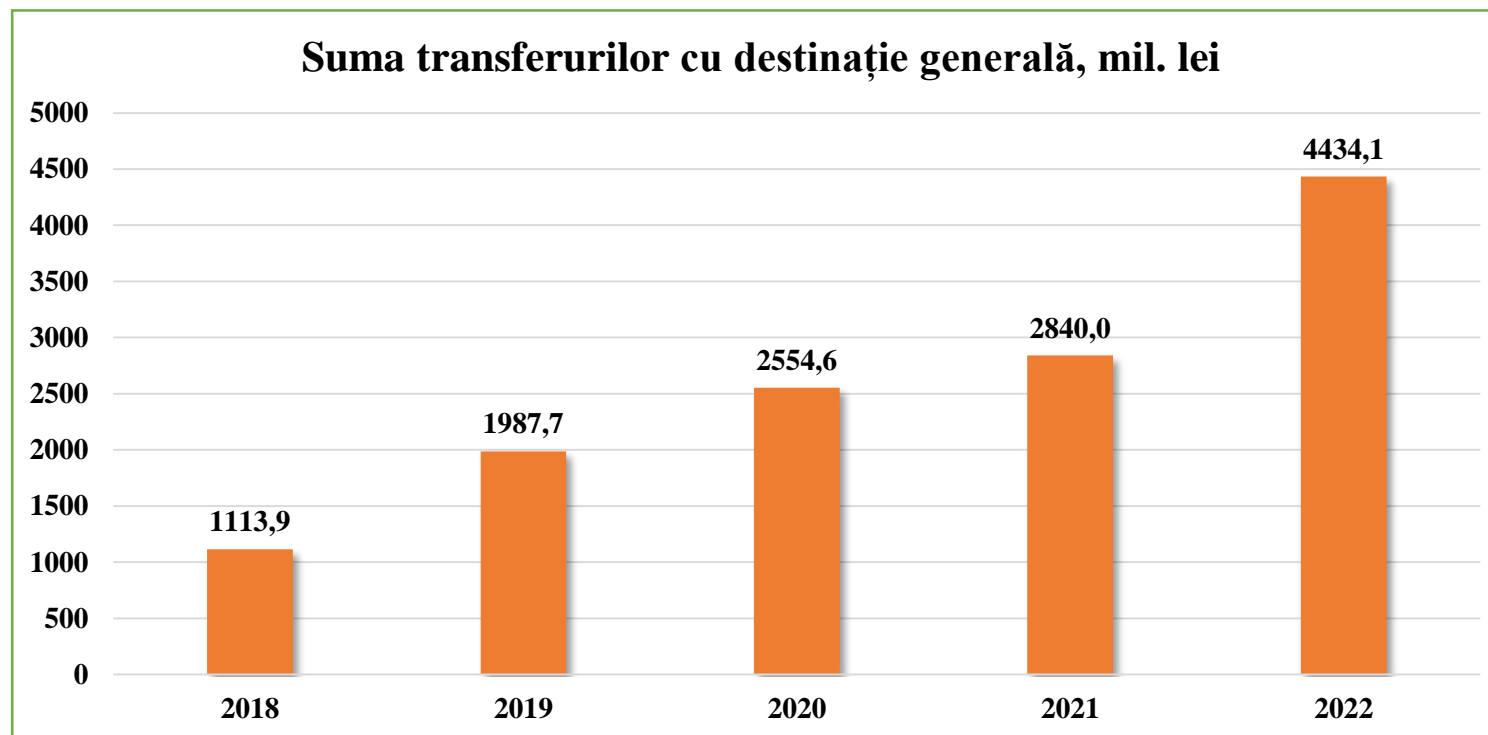
- Insuficiența mijloacelor proprii ale sistemului public de asigurări sociale pentru onorarea obligațiilor;
- Menținerea dependenței de transferurile de la bugetul de stat;

Sustenabilitatea bugetului asigurărilor sociale de stat

Transferurile cu destinație generală, s-au majorat de patru ori în ultimii cinci ani

Contractarea a două împrumuturi – 690,0 mil. lei, în anul 2022

Micșorarea cotei contribuțiilor pentru sectorul privat, nu a atins impactul așteptat de lărgire a bazei de calcul și de scoatere a fondului de remunerare a muncii din tenebritate.

29%

- de la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații, pentru angajatorii autorităților/instituțiilor bugetare și autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare

24%

- de la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații, pentru angajatorii sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare

- Contribuții diferite
- Baza de calcul pentru stabilirea prestațiilor este aceeași.
- Nu se asigură principiul contributivității și obligativității.

Creșterea constantă a numărului de beneficiari ai bugetului de asigurări sociale în raport cu numărul de contribuabili, duce la creșterea presiunii asupra BASS

Estimări privind populația neîncadrată în muncă

Populația totală	2 603 813
Populația ocupată, inclusiv:	804 928
• Beneficiari de prestații	180149
Populația în afara forței de muncă, inclusiv:	1 300 064
• Copii până la 7 ani	217 852
• Elevi, studenți	442 400
• Pensionari (limită de vârstă, dizabilitate etc.)	505 419
• Beneficiari de alocații sociale care nu lucrează	63 488
• Beneficiari de alocații de îngrijire a persoanelor cu dizabilități	12 500
• Beneficiari de indemnizații ale familiilor cu copii	58 405
Persoane apte de muncă neîncadrate	498 821

Aspectul demografic pune o presiune enormă pe sistemul de pensionare al Republicii Moldova

Rata de îmbătrânire

2015
18,1%

2022
22,8%

Rata natalității

2015
15,6%

2022
11,2%

Achitarea dividendelor la o cotă impozabilă de 6%, comparativ cu celelalte impozite achitate la plățile salariale, este o metodă ce poate favoriza riscul apariției și menținerii salariilor în plic

Indicatori	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Nr. persoane/ beneficiari	10124	10559	8861
Suma venitului din dividende, mil. lei	7470.23	8962.12	10122.71
Suma impozitului pe venit reținut, mil. lei	457.88	543.62	614.50
Impozitul pe venit (6%) calculat de audit, mil. lei	448.22	537.73	607.36
Divergențe (imp. calculat de audit - suma imp. reținut), mil. lei	-9.66	-5.89	-7.13

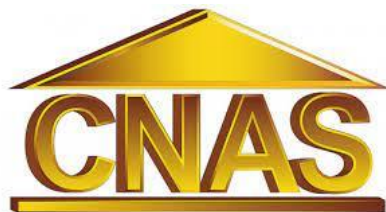
Iregularitățile și dificultățile la evidența liber-profesioniștilor ce practică activitate în sectorul justiției, determină venituri ratate la BASS

Ministerul
Justiției

Serviciul
Fiscal de
Stat

- lipsa unui registru electronic de evidență

- acțiuni insuficiente de control al corectitudinii
calculării și virării contribuțiilor de asigurări sociale
în termen

- neînregistrarea în calitate de plătitor
de contribuții la BASS

Venituri ratate
310,5 mii lei

Susținerea sectorului TI prin excluderea din sistemul unic de calculare a contribuțiilor și transferați la sistem preferențial, afectează veniturile BASS

Suma contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii achitate **în cazul aplicării tarifului minim**

nu acoperă integral quantumul contribuțiilor calculate

determină venituri ratate în anul 2022 estimate de audit la cca

9 mil lei

Susținerea sectorului TI prin excluderea din sistemul unic de calculare a contribuțiilor și transferați la sistem preferențial, limitează cuantumul drepturilor sociale

Salariu mediu lunar al unui angajat
din domeniul IT

cca. 36,0 mii lei

**Venitul
asigurat
6,7 mii lei**

Reflectarea datoriei pe termen scurt

Soldurile inițiale ale datoriei nu au fost ajustate

Nu oferă comparabilitate la reflectarea datoriei pe termen scurt ale prestațiilor sociale pentru anul 2022

Subevaluate cu cca. 14 mil. lei

Procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

asigură elaborarea politicilor și monitorizarea realizării acestora

Structurile teritoriale de asistență socială

acordă dreptul la ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului

CNAS

asigură evidența plății prin intermediul serviciul guvernamental MPay

Inspecția Socială

efectuează verificarea modului de aplicare corectă și unitară a cadrului regulamentar

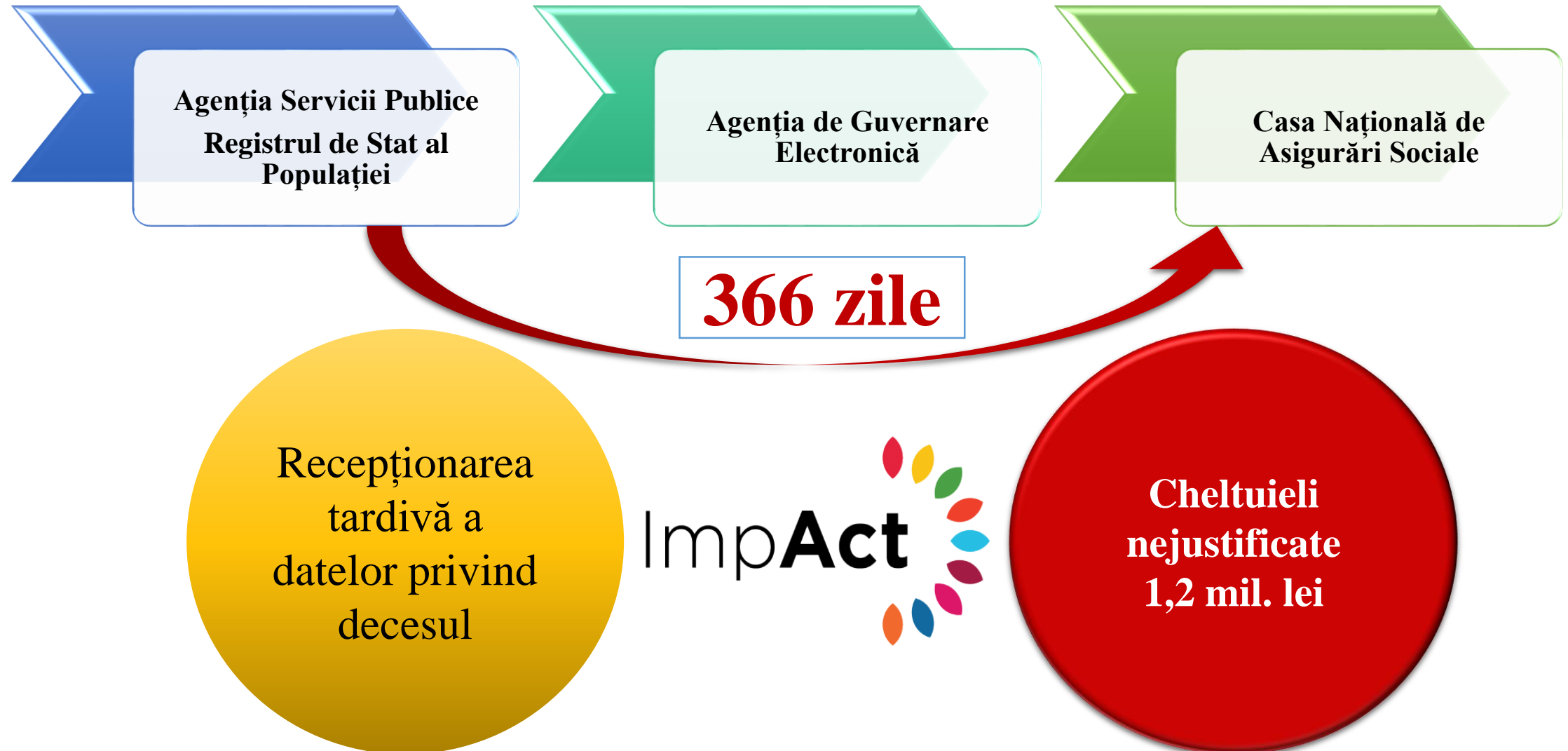
Procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului determină incoerența datelor la toate etapele și nivelele ce influențează direct indicatorii BASS cu 5,4 mil lei

Sumele restituite în anul 2022 a AS și APRA, care au fost achitate necuvenit în perioada anilor 2017-2022, mii lei

Anul	Suma propusă spre restituire, mii lei	Total restituit, mii lei	Sold nerestituit, mii lei	Rata de restituire, %
2017	1 448,7	954,1	494,6	65,9%
2018	1 239,8	837,9	401,9	67,6%
2019	1 986,0	1 269,8	716,2	63,9%
2020	2 199,6	1 411,2	788,4	64,2%
2021	2 387,7	1 092,9	1 294,8	45,8%
2022	2 468,0	701,2	1 766,8	28,4%
Total	11 729,8	6 267,1	5 462,7	53,4%

Recepționare tardivă a informației privind datele despre decesul beneficiarilor determină cheltuieli nejustificate

Normele interpretative și ambiguitățile cadrului legal creează incertitudini la stabilirea cuantumului pensiilor pentru vechime în muncă militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne

Pensii pentru vechime în muncă ale militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne

Neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi

Mențin în continuare dificultăți și incertitudini la stabilirea corectă și echitabilă a pensiei pentru toți beneficiarii acestui contingent

Cadrul legal ambiguu și interpretativ

incertitudini la stabilirea cuantumului pensiei

Declanșarea procedurii de insolvabilitate și formarea datoriilor la BASS ale agenților economici afectează stabilirea prestațiilor sociale ale salariaților

Creanțe luate în evidența specială de către CNAS la situația 31.12.2022

475,3 mil. lei

aferente agenților economici aflați în insolvență

41

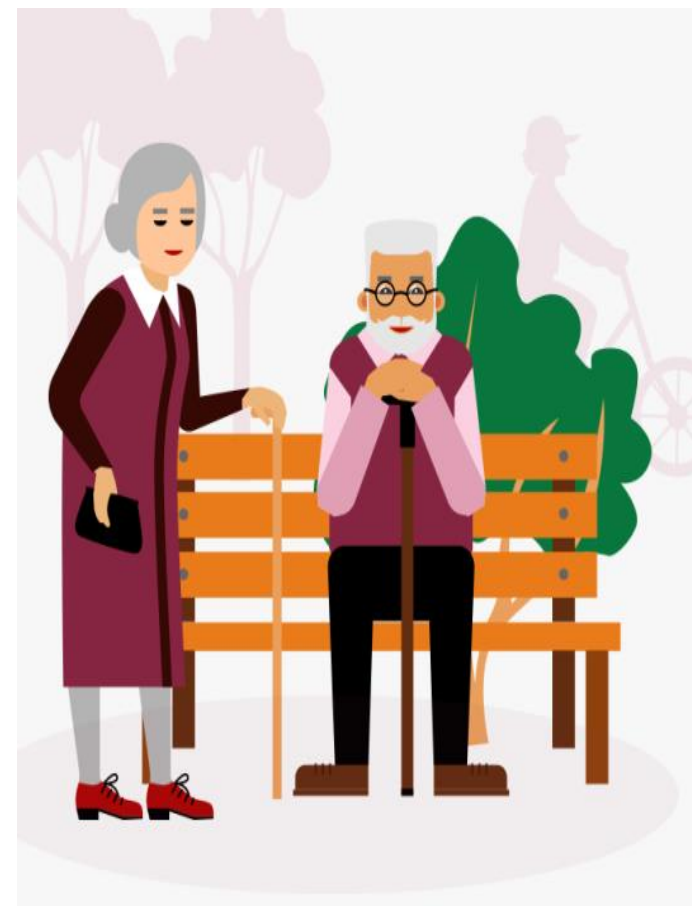
- indemnizații de incapacitate temporară de muncă calculate/achitate într-un quantum mai mic, deoarece contribuțiile de asigurări sociale au fost virate parțial;

14

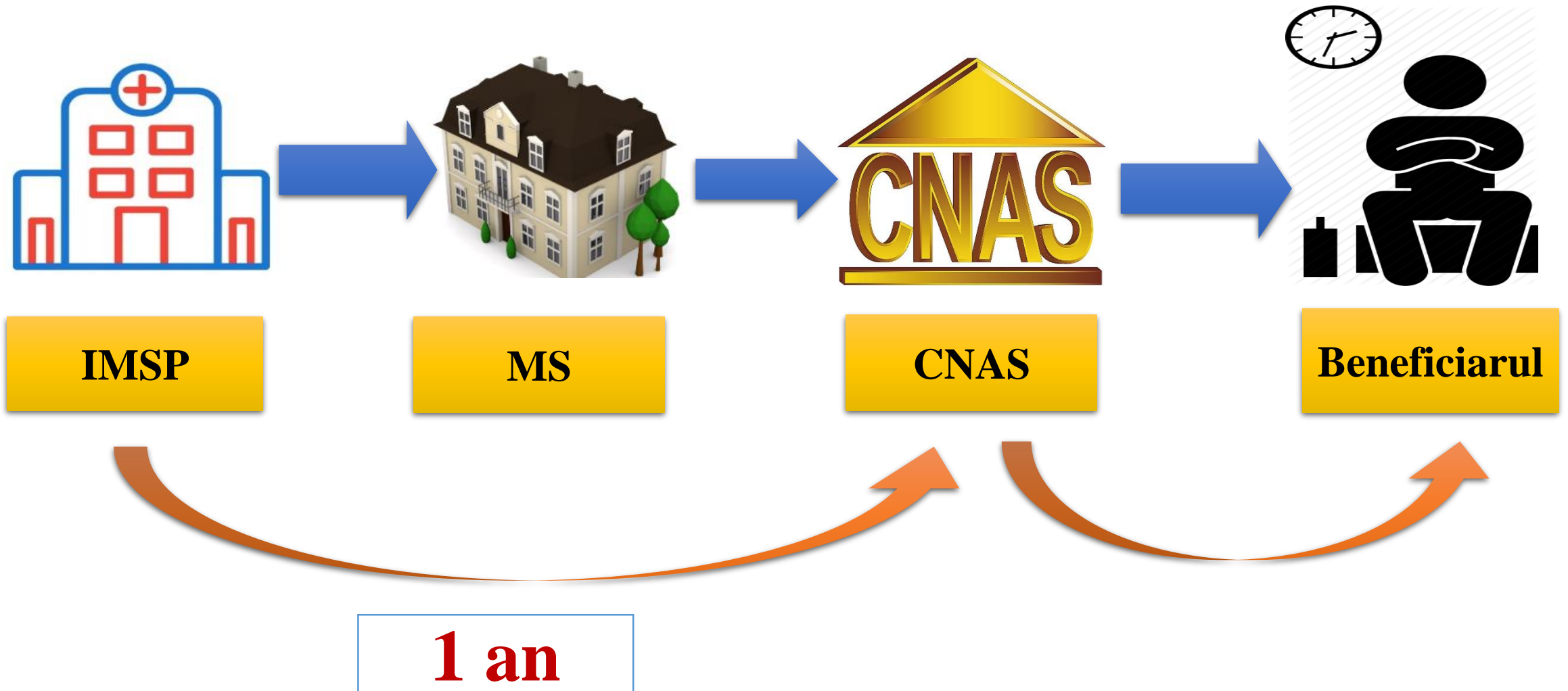
- indemnizații de incapacitate temporară de muncă cu decizie de "refuz", deoarece nu au fost virate contribuții de asigurări sociale pentru 12 luni;

3

- pensii pentru limită de vârstă diminuate, deoarece nu au fost incluse perioade de până la 2 ani.

Procesul de acordare cu întârziere a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă

Implementarea recomandărilor

CNAS 100%

- îmbunătățirea proceselor
- furnizarea informațiilor veridice

MMPS

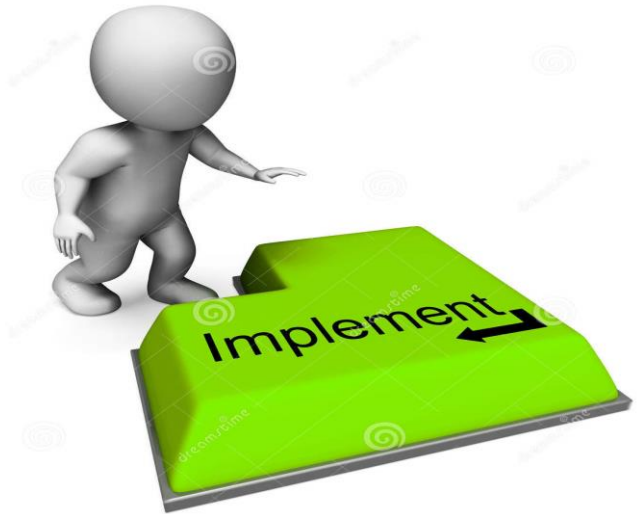
- situații incerte în aspectul complexității procesului de stabilire, calculare și plată a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului
- stopării/sistării plății pensiei unor angajați din aviația civilă în cazul reangajării în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condițiile speciale cu suportarea cheltuielilor neargumentate

MS

- menținerea situațiilor de stabilire a indemnizației cu termenul depășit

ASP

- menținerea introducerii tardive a informațiilor despre deces

RECOMMENDED